

ประมวลรายวิชา (Course Syllabus)

กระบวนวิชา IL 1410 : กลุ่มชาติพันธุ์ในภาคเหนือของประเทศไทย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษาที่ 2552 วิทยาลัยนานาชาติภูมิภาคลุ่มน้ำโขง มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

1. ข้อมูลทั่วไป

รหัสวิชา	IL 1410
ชื่อรายวิชา	กลุ่มชาติพันธุ์ในภาคเหนือของประเทศไทย
ตารางเรียน	วันพุธ เวลา 08:30 – 11:50 น.
เงื่อนไขรายวิชา	ไม่มี
จำนวนหน่วยกิต / ชั่วโมง	3 (2-2-5)
ผู้สอน	อาจารย์ปรัชญาฉินทร์ วงศ์ทิดกุล
หมายเลขติดต่อ	085-988-2834
E-mail	tawan_wong@hotmail.com
เวลาให้คำปรึกษา	วันพฤหัสบดี และ วันศุกร์ เวลา 13:00-16:00 น.

2. คำอธิบายรายวิชา

ศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ในภาคเหนือของประเทศไทย ระบบเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม จารีต ประเพณี แบบแผนการทำมาหากิน การใช้ทรัพยากรดิน น้ำ ป่า แบบแผนความสัมพันธ์กับรัฐ ระบบตลาดกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ความมั่นคงของชีวิต แนวคิด เป้าหมาย กระบวนการ การพัฒนาพื้นที่สูงโดยหน่วยงานของรัฐ องค์การระหว่างประเทศ องค์การพัฒนาภาคเอกชน สถานการณ์ปัญหาของชุมชนบนพื้นที่สูงในภาคเหนือของประเทศไทยในปัจจุบัน การปรับตัวทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม

3. วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักศึกษาเข้าใจแนวคิดชาติพันธุ์ขั้วาง (Ethnicity)
2. เพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้เกี่ยวกับวิธีการศึกษาทางชาติพันธุ์ (Ethnology) และได้ทราบถึงวัฒนธรรม จารีต ประเพณี ระบบความเชื่อ วิถีปฏิบัติ อัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในภาคเหนือของประเทศไทย
3. เพื่อให้นักศึกษาได้ลงพื้นที่ศึกษาและจัดทำรายงานเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์โดยใช้หลักการศึกษาวิจัยทางมานุษยวิทยา (Anthropological Methode)
4. เพื่อให้นักศึกษาเกิดความตระหนักรู้ถึงศักดิ์ศรีและความเป็นมนุษย์ที่เท่าเทียมกัน

4. การวัดผลและประเมินผล

- 1) การบรรยายในชั้นเรียน
- 2) การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การมอบหมายงานด้วยวิธี Problem-based Learning การทำกิจกรรมกลุ่ม
- 3) การวัดผลและประเมินผลการศึกษาด้วยกิจกรรมต่อไปนี้ (คะแนนเต็ม 100 คะแนน)
  - ก. บทปฏิบัติการ / รายงาน / กิจกรรมกลุ่ม / งานที่ได้รับมอบหมาย 45 คะแนน
  - ข. การสอบกลางภาค 25 คะแนน
  - ค. จิตพิสัย (การมีส่วนร่วม การเข้าเรียน ความประพฤติและการแต่งกาย) 10 คะแนน
  - ง. สอบปลายภาคเรียน 20 คะแนน

- 4) การได้รับสิทธิสอบปลายภาค นักศึกษาจะต้องมีเวลาเข้าชั้นเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาเรียนทั้งหมด และต้องส่งงานที่ได้รับมอบหมายครบทุกชิ้นงาน
- 5) มาตรฐานการให้ระดับคะแนนผลการเรียน

A	B+	B	C+	C	D+	D	E
80-100	76-79	70-75	66-69	60-65	56-59	50-55	0-49

หมายเหตุ: กรณีนักศึกษามีผลการเรียนเป็น I นักศึกษาจะต้องดำเนินการแก้ I ให้เสร็จภายใน 6 สัปดาห์ของ ภาค การเรียนถัดไป มิฉะนั้น ผลการเรียนจะถูกปรับเป็น E โดยทันที

5. สื่อการสอน

คอมพิวเตอร์ เครื่องฉาย หนังสือ บทความ เอกสารการสอน กฤตภาคข่าว (ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ) แผ่นวีดิทัศน์ (VCD, DVD) PowerPoints Presentation, MindMapping

6. เอกสารประกอบการเรียนการสอน

งามพิศ สัตย์สงวน. การวิจัยทางมานุษยวิทยา พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.

งามพิศ สัตย์สงวน. หลัคนามานุษยวิทยาวัฒนธรรม พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

ณัฐวิ ทศรัฐ. สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์: เมียน (เย้า). กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล, 2538.

ณัฐวิ ทศรัฐ. สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์: ละว้า. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล, 2538.

เตือนใจ (กุญชร ณ อยุธยา) ดีเทศน์. แม่จัน สายน้ำที่ผันเปลี่ยน. กรุงเทพฯ: ประพันธ์สาส์น, 2544.

บุญช่วย ศรีสวัสดิ์. 30 ชาติในเชียงราย พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ศยาม, 2551.

ปนัดดา บุญยสารนัย และ หมี่ฮุ่ม เซอมีอ. อาป่า: หลากหลายชีวิตจากขุนเขาสู่เมือง. เชียงใหม่: สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2547.

ประกอบ ผลงาม. สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์: เขมรถิ่นไทย. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล, 2538.

ยศ ตันตสมบัติ. อำนาจ พื้นที่ และอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์: การเมืองวัฒนธรรมของรัฐชาติในสังคมไทย. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร, 2551.

ลักขณา คาวรัตน์หงษ์. สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์: ลีซอ. กรุงเทพฯ: สถาบันภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล, 2539.

ลูอิส, พอล. หกเผ่าชาวคอย. กรุงเทพฯ: หัดถกรรมชาวเขา, 25283.

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน). ว่าด้วยแนวทางการศึกษาชาติพันธุ์. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร, 2547.

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน). อัตลักษณ์ ชาติพันธุ์ และความเป็นชายขอบ. ปีนแก้ว เหลืองอร่ามศรี (บรรณาธิการ). กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร, 2546.

สมใจ แซ่โจ้ว. สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์: ไทยลื้อ. กรุงเทพฯ: สถาบันภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล, 2541.

สุจริตลักษณ์ ดีผดุง. สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์: ม้ง. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล, 2538.

สุริยา รัตนกุล, คุณหญิง. สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์: กระเหรี่ยงสะกอ. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล, 2538.

สุวัฒนา สุวรรณเขตนิกม. สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์: ลาฮู. กรุงเทพฯ: สถาบันภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล, 2539.

อมรา พงศาพิชญ์. ความหลากหลายทางวัฒนธรรม: กระบวนทัศน์และบทบาทในประชาสังคม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.

อมรา พงศาพิชญ์. วัฒนธรรม ศาสนา และชาติพันธุ์ พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

Jenkins, Richard. **Rethinking Ethnicity: Argument and Explorations**. London: SAGE, 1997.

7. ตารางแผนการเรียนรู้

วันที่	สาระการเรียนรู้	กิจกรรม (เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ)	ผลลัพธ์การเรียนรู้	สื่อและแหล่งการเรียนรู้	ชิ้นงาน
7 ต.ค. 2552 (ครั้งที่ 1)	แนะนำรายวิชา, ทำข้อตกลงร่วมกันระหว่างผู้สอนและผู้เรียนเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล				เอกสารลงนาม
14 ต.ค. 2552 (ครั้งที่ 2)	<ul style="list-style-type: none"> ศึกษาความหมายของชาติพันธุ์ (Ethnic / Ethnic Groups) กลุ่มเชื้อชาติ (Racial Group) กลุ่มสัญชาติ (National Group) 	กำหนดประเด็นคำถาม และบรรยาย	นักศึกษาทราบถึงความหมายของคำว่า ชาติพันธุ์ กลุ่มเชื้อชาติ กลุ่มสัญชาติ และสามารถแยกแยะความต่างได้		แบบทดสอบการเรียนรู้ 1
21 ต.ค. 2552 (ครั้งที่ 3)	<ul style="list-style-type: none"> ชาติพันธุ์วรรณาและชาติพันธุ์วิทยา (Ethnography and Ethnology) 	กำหนดประเด็นคำถาม และบรรยาย	นักศึกษาเข้าใจเกี่ยวกับงานด้านชาติพันธุ์วรรณาและความหมายของการศึกษาด้านชาติพันธุ์วิทยา		แบบทดสอบการเรียนรู้ 2
28 ต.ค. 2552 (ครั้งที่ 4)	<ul style="list-style-type: none"> ศึกษากระบวนการและหน้าที่ในการดำรงความแตกต่างทางชาติพันธุ์: แนวคิดพรมแดนชาติพันธุ์ (Ethnic Boundary) แนวคิดชาติพันธุ์ธำรง (Ethnicity) แนวคิดอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ (Ethnic Identity) 	กำหนดประเด็นคำถาม และบรรยาย	นักศึกษาเกิดความเข้าใจในการกำหนดความเป็นชาติพันธุ์โดยใช้แนวคิดพรมแดนชาติพันธุ์, แนวคิดชาติพันธุ์ธำรง, แนวคิดอัตลักษณ์ชาติพันธุ์		แบบทดสอบการเรียนรู้ 3
4 พ.ย. 2552 (ครั้งที่ 5)	<ul style="list-style-type: none"> การศึกษาวิจัยชาติพันธุ์ด้วยแนวทางมานุษยวิทยา ขั้นตอนและวิธีการวิจัยชาติพันธุ์ภาคสนาม การกำหนดประเด็นที่จะทำการศึกษาวิจัย ประเภทของข้อมูลที่ต้องเก็บรวบรวมจากพื้นที่วิจัยหรือกลุ่มชาติพันธุ์ การเตรียมตัวก่อนเข้าสนามวิจัย 	กำหนดประเด็นคำถาม และบรรยาย	นักศึกษาเรียนรู้ถึงระเบียบวิธีวิจัยทางชาติพันธุ์ และเกิดมโนภาพในการสร้างโครงการวิจัยเกี่ยวกับชาติพันธุ์ และทราบถึงเทคนิควิธีวิจัยลักษณะต่าง ๆ		แบบทดสอบการเรียนรู้ 4

วันที่	สาระการเรียนรู้	กิจกรรม (เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ)	ผลลัพธ์การเรียนรู้	สื่อและแหล่งการเรียนรู้	ชิ้นงาน
	<ul style="list-style-type: none"> การใช้เทคนิควิธีวิจัยรูปแบบต่าง ๆ 				
11 พ.ย. 2552 (ครั้งที่ 6)	<ul style="list-style-type: none"> การนำเสนอข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์ ลีวะ, ไตหย่า 	การลงพื้นที่ศึกษาและเก็บข้อมูลชาติพันธุ์	นักศึกษาได้รับการฝึกฝนการลงพื้นที่เก็บข้อมูลชาติพันธุ์ และสามารถสร้างงานชาติพันธุ์ธำรงได้	หมู่บ้าน ชุมชน กลุ่มชาติพันธุ์	แบบทดสอบการเรียนรู้ 5
18 พ.ย. 2552 (ครั้งที่ 7)	<ul style="list-style-type: none"> การนำเสนอข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์ ม้ง, เมี่ยน 	การลงพื้นที่ศึกษาและเก็บข้อมูลชาติพันธุ์	นักศึกษาได้รับการฝึกฝนการลงพื้นที่เก็บข้อมูลชาติพันธุ์ และสามารถสร้างงานชาติพันธุ์ธำรงได้	หมู่บ้าน ชุมชน กลุ่มชาติพันธุ์	แบบทดสอบการเรียนรู้ 6
25 พ.ย. 2552	สอบกลางภาคเรียนที่ 2/2552				
26-27 พ.ย. 2552	กำหนดการพิเศษ: การลงพื้นที่ศึกษา “โครงการต่อยอดคลินิกกฎหมายชาวบ้าน (ด้านสถานะและสิทธิบุคคล) บ้านร่มไทร ตำบลท่าดอน อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงใหม่				รายงานการเรียนรู้จากการลงพื้นที่ศึกษา
2 ธ.ค. 2552 (ครั้งที่ 8)	<ul style="list-style-type: none"> การนำเสนอข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์ ลาหู่, อาข่า 	การลงพื้นที่ศึกษาและเก็บข้อมูลชาติพันธุ์	นักศึกษาได้รับการฝึกฝนการลงพื้นที่เก็บข้อมูลชาติพันธุ์ และสามารถสร้างงานชาติพันธุ์ธำรงได้	หมู่บ้าน ชุมชน กลุ่มชาติพันธุ์	แบบทดสอบการเรียนรู้ 7 รายงาน
9 ธ.ค. 2552 (ครั้งที่ 9)	หยุดชดเชยวันพ้อแห่งชาติ (เรียนชดเชยภายหลัง)				
16 ธ.ค. 2552 (ครั้งที่ 10)	<ul style="list-style-type: none"> การนำเสนอข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์ ไทลื้อ, ไทยวน (คนเมือง), ไทใหญ่ 	การลงพื้นที่ศึกษาและเก็บข้อมูลชาติพันธุ์	นักศึกษาได้รับการฝึกฝนการลงพื้นที่เก็บข้อมูลชาติพันธุ์ และสามารถสร้างงานชาติพันธุ์ธำรงได้	หมู่บ้าน ชุมชน กลุ่มชาติพันธุ์	แบบทดสอบการเรียนรู้ 8 รายงาน
21 - 25 ธ.ค. 2552	ไม่มีการเรียนการสอน ให้นักศึกษาเข้าร่วมปฏิบัติหน้าที่ประจำสนามการแข่งขันกีฬาเปตอง เชื้อเชื้อการมีส่วนร่วมในชั้นเรียนตามปกติ (เรียนชดเชยภายหลัง)				

วันที่	สาระการเรียนรู้	กิจกรรม (เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ)	ผลลัพธ์การเรียนรู้	สื่อและแหล่งการเรียนรู้	ชิ้นงาน
30 ธ.ค. 2552 (ครั้งที่ 11)	<ul style="list-style-type: none"> การนำเสนอข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์ กระเหรี่ยง, ลีซู (ลีซอ) 	การลงพื้นที่ศึกษาและเก็บข้อมูลชาติพันธุ์	นักศึกษาได้รับการฝึกฝนการลงพื้นที่เก็บข้อมูลชาติพันธุ์ และสามารถสร้างงานชาติพันธุ์ธำรงได้	หมู่บ้าน ชุมชน กลุ่มชาติพันธุ์	แบบทดสอบการเรียนรู้ 9 รายงาน
6 ม.ค. 2553 (ครั้งที่ 12)	<ul style="list-style-type: none"> การนำเสนอข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์ 	การลงพื้นที่ศึกษาและเก็บข้อมูลชาติพันธุ์	นักศึกษาได้รับการฝึกฝนการลงพื้นที่เก็บข้อมูลชาติพันธุ์ และสามารถสร้างงานชาติพันธุ์ธำรงได้	หมู่บ้าน ชุมชน กลุ่มชาติพันธุ์	แบบทดสอบการเรียนรู้ 10 รายงาน
13 ม.ค. 2553 (ครั้งที่ 14)	<ul style="list-style-type: none"> เวทีเสวนา “กลุ่มชาติพันธุ์ในภาคเหนือกับโลกที่เปลี่ยนไป: รัฐชาติ การเมือง สังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และปัญหา” 	เข้าร่วมในการเสวนาเพื่อเก็บเกี่ยวความรู้จากผู้ทรงคุณวุฒิ	นักศึกษสามารถทราบถึงภาวะการณ์ปัจจุบันของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆในภาคเหนือของประเทศไทย	ผู้ทรงคุณวุฒิ	แบบทดสอบการเรียนรู้ 11 รายงาน
18 – 22 ม.ค. 2553	สอบปลายภาคเรียนที่ 2/2552				